

Landøkonomisk Selskabs ordinære generalforsamling fredag d. 2. december 2022

Bestyrelsens beretning

Generalforsamlingen bliver årets sidste begivenhed, men ellers har vi tilbudt:

Et forårsmøde i marts (#1), hvor vi hørte om Boligportalens mulige ekstra-ydelser, Niels Lindberg fra Landbrug & Fødevarer, der orienterede om de grønne krav i form af såkaldte Eco-schemes og Poul Klenz om alternative varmekilder i småhuse på landet.

Udflugt i sensommeren gik til Femern-forbindelsen, Knuthenlund og Christianssæde. (#2) Hvert sted fik vi stort og ærligt indblik i de udfordringer, der tumles med. Stor tak til Stig Waaben, Erik von Rosen og Andreas Karberg.

Endelig havde vi en faglig eftermiddag d. 31. oktober (#3), hvor Jonas Nue Kjeldsen fra Overgaard Korn kom med spændende betragtninger om kornprisen på kort og længere sigt.

Vi hørte også fra Rikke Bjerre Gade om de ændringer i huslejekontrakter, der skal justeres her til Nytår. Niels Kenneth Østergaard Scheel fortalte om Landbrug & Fødevarers organisationsændring, den såkaldte 2.0. Endelig kom der et spontant indlæg på programmet, hvor Frans Langkilde fremlagde forskelligt, meget interessant om klimadebatten, som vi også var meget glade for. Tak til alle indlægsholdere for glimrende indspil.

Et planlagt ungdomsseminar i samarbejde med Danske Bank har vi til gode.

Selskabet har sideløbende med det mere dogmatiske landbrugsstof været initiativtager til to uddannelsesforløb - og etablering af et netværk - indenfor Oplevelsesøkonomi. Nummer 2 kursus er nu igangsat i samarbejde med Rikke Sønder, der faciliterer forløbet. (#4)

Vores netværksmøder har været dygtigt styret af Helena Nymann og Nicolai Tillisch og stærkt bistået af Vibeke Snedgaard Rafaelsen. Stor tak til Jer alle.

Vores bagtanke med at sætte fokus på Oplevelsesøkonomi er at give inspiration til at aktivere ubrugte bygninger og områder, der pt står tomme hen. Der har været - og er stadig - stor tilslutning til initiativerne og vi bruger løbende erfaringerne til at videreudvikle flere kurser og workshops.

I tilknytning til oplevelsesøkonomi kan vi oplyse, at vi har lavet et strategiske samarbejde med Historiske huse og konkret med Birthe Luel, som vi takker varmt for den konstruktive proces.

Høsten 2022: Også i efteråret 2021 var forholdene ideelle for tilsåning og da vinteren var mild – også regnfuld – stod der afgrøder i nærmest perfekt konstitution ved forårets vækststart. Meget mark-arbejde kunne påbegyndes allerede i marts.

Vækstsæsonen var dog ikke overforsynet med nedbør. Der kom alligevel tilstrækkeligt til, at navnlig den sydlige og østlige del af Sjælland samt Lolland-Falster og Møn oplevede kanonudbytter. Resten af vores område var udfordret af vistnok højeste tørke-index nogensinde.

Når oven i de gode udbytter er kommet, at den skrækkelige krig i Ukraine har fået kornpriserne på himmelflugt, opleves meget gode økonomiske resultater i markbruget.

Økonomi: Vender vi os mod det økonomiske, så ser nu tilbage på tilbage på nu 4 gode år for planteavl. MEN glem ikke, at omkostningerne er steget meget. Kvælstofprisen er firdoblet, plantebeskyttelsesmidler har fået et stort hop. Diesel og elektricitet er blevet meget dyrere og serviceydelser og maskiner er tillige steget kraftigt.

Når kornpriserne på et tidspunkt begynder at sive, er det ikke sikkert, at omkostningerne følger med lige så hurtigt ned.

Igennem en årrække har vi holdt kornpris op mod råolie og korrelationen er stadig meget iøjnefaldende. **(#5)** Bemærk dog, at olieprisen er mere afdæmpet og er det tegn på, at hvedeprisen ikke Himmel-flugter ?

Vi plejer også at kigge ind i de analyser der for nyligt er offentliggjort af Patriotisk Selskab. **(#6)**

I "Resultater og Prognoser" ser man,

- at nettoresultatet pr so ligger på minus 122 kr, hvilket er ren katastrofe,
- at smågriseproduktion også viser negativt resultat med minus 19 kr pr 30 kg gris,
- og at slagtesvin med 62 kr er det eneste med et beskedent positivt resultat indenfor griseavl.

For griseproduktionen skal noteres, at vi ser bagud – fra juli 2021 – juni 2022. Der er således ikke fuld påvirkning af 24. februar-invasionen, hvor der opstod et helt sygt forhold mellem afregningspris og foderenheder. Markbruget endte med 3.865 kr pr ha inden EnkeltBetalingsstøtte – en forbedring på 2.200 kr pr ha. Langt det bedste i de sidste år mange, mange år. Det bemærkes samtidig, at prognoserne for alle driftsgrene ser ind i forringelser i de to kommende år.

Patriotisk Selskabs driftsanalyser beskæftiger sig også med den såkaldte Afgrødeoversigt **(#7)**, der viser en prognose for indeværende års høst. Man kan se nederst, at det gennemsnitlige Dækningsbidrag 2 forventes at blive på 7.173 kr pr ha. Dette kan holdes overfor 2021-høstens gennemsnitlige Dækningsbidrag på 6.426 kr pr ha, altså en pæn forbedring.

Kigger man på Patriotisk Selskabs forventning til næste år, høsten 2023, (#8) er det alvorligt, idet det gennemsnitlige Dækningsbidrag 2 her udviser et fald til 4.034 kr pr ha. Årsagen til den faldende Dækningsbidrag skal ses i en eksplosion i omkostninger, navnlig gødning, der næsten fordobles. Kigges på hvede alene, svarer det til de nævnte gennemsnitsbetragtninger.

Ser man på de forskellige bedriftsstørrelser indenfor markbruget (#9) viser "Resultatopgørelserne" efter størrelsesgrupper, også i år, at der ikke er iøjnefaldende fordel ved at bevæge sig fra intervallet 500 – 800 ha til gruppen med mere end 800 ha. Der er et udkomme på 84 kr pr ha ved at komme op i største størrelsesgruppe -

Endelig opstiller Patriotisk Selskab en opgørelse over resultaterne opdelt geografisk i hhv. Jylland, Fyn med øer, Sjælland samt Lolland-Falster. (#10) Det ses, at der ikke er nogen nævneværdig fordel i Dækningsbidrag 2, selv ikke for Lolland-Falster. Lolland-Falster har ca 1.000 kr mere i Dækningsbidrag 2, hvilket er en halvering af "forspringet" i forhold til sidste år.

Malkekvæg har i meget store træk haft gode resultater, idet både mælkepris og oksekødsnotering har udvist en fordobling. Indenfor svineavl - nu griseproduktion - har det som nævnt været meget udfordrende, navnlig henset til det helt skæve bytteforhold mellem flæskepris og foderenheder helt skævt, vel i dag 4 : 1.

Det er underligt, at midt i klimabevidsthedens hellige navn, hvor oksekød bliver sat til skamme, da er netop oksekødsprisen gået til himmels. (#11) Oksekød er 2½ gange-doblet. Og for griseproduktionen er truslen om Afrikansk Svinepest stadig intakt.

oOo

Finansiering: Konflikten i Ukraine men også forsyningstragte i transportindustrien, måske en ny praksis med hamstring har alt sammen været medvirkende til vareknaphed. Og det har medført inflation. Et begreb, som kun 25 % af de voksne danskere har mærket på egen krop.

Centralbankernes pengepolitiske stimuli er samtidig ophørt. Primo 2021 kunne man låne 30 år i fast rente til effektivt 0,6 % - her på det sidste, er renten 10-doblet, således at 6 %-lånene er tilbage.

Et kapitaltungt erhverv som landbrug er frygteligt rentefølsomt. Er gælden på 250 mia og er 75 % af gælden variabel, vil 180 mia. gæld bliver 3 % dyrere, og koster så landbrugssektoren 5½ mia kr – årligt. Man kan derfor godt ærgre sig over, at forslaget om introduktion af fastforrentede prioritetslån med 40 – 45-årige løbetider ikke blev til noget. Det var det som Fritzner, Prahl og jeg kæmpede hårdt for.

Politisk udvikling: Der er nu gået godt et år, siden Landbrugsaftalen af 4. oktober 2021 blev vedtaget. Samtidig er der sket revision af CAP-reform i EU en klimaafnale og hvor landbrugets kvælstofregulering blev kædet sammen. (#12)

Det første ben i aftalen – CAP-reformen, der står for Common Agricultural Policy, bliver der taget fra EnkeltBetalingsstøtten, op til 25 %, der så i et vist omfang kan genvindes ved såkaldte Eco-schemes.

Dette blev berørt overfor Niels Lindberg d. 24. marts ved vores medlemsmøde. Både her fra vores bestyrelse og fra Landbrugspolitisk Forum under Østlige Øer er der indenfor det sidste år kommet forslag til Eco-schemes. (#13)

Dét, der foreligger, er ikke spiseligt for en gennemsnitlig konventionel planteavlsejendom. Hovedparten af de konventionelle planteavlsbrug her i Selskabet vil ikke blive berettiget til nogen Eco-schemes-støtte – bortset fra ærtedyrkning.

Det andet ben - på Klimaområdet følger Danmark et såkaldt nationalt mål, der ganske enkelt opgør CO₂-udslippet pr land. Lande med meget høj produktion, herunder landbrugslande med stor eksport, kommer til at se grimme ud. Lande som Andorra og Monte-Carlo bliver uskyldsrene, selv om der begge steder er verdens højeste andel af biler, der kører under 8 km på literen.

Klimatilgangen SKAL ændres efter den såkaldte livscyklus-metode, hvor produkter rangordnes efter, hvor input-effektive produkterne er. Det er glædeligt, at OECD nu – endeligt – går ind i debatten og bliver det voksne menneske i lokalet. (#14) Det vil være den helt rigtige måde at tilrettelægge klimaindsatsen på – en input/output-model.

Som vi også har plæderet for på kvælstofområdet i årevis og som Torben Hansen lidt overraskende nu fremfører. (#15) Det er såkaldte Grønne regnskaber eller balancebetragtninger, er løsningen.

Det mest relevante, som jeg har læst om klimapåvirkning, er et læserbrev af J. P. Aggesen, Agerskovgruppen (#16), hvor jeg synes, at den afbalancerede forklaring om landbrugssektorens indlejring og udledning beskrives fint.

Jeg har selv fremført hen over efteråret, støttet i Landbrug & Fødevarer-sammenhæng af Henrik Dalgaard fra Himmerland, at der skal slås på, at vi først indlejrer 20 mio. tons CO₂ og efterfølgende udleder 15 mio. tons. - Men for døve øren, Landbrug & Fødevarer har lige pløjet gennem en valgkamp, uden at planternes optag har været nævnt. Tåbeligt.

Lande med store, intensive men også indsatsefficiente produktioner må stå sammen om, at det bliver livstidscyklusprincippet, der vinder. Det kan føre frem til at have to certificeringssystemer, ligesom i skovbruget. Et FN og et OECD-spor. En kornmark optager nogenlunde 1½ gang så meget CO₂, som der høstes i kerne. Vi burde derfor anerkendes og præmieres derfor.

Det tredje ben i Landbrugsaftalen er kvælstofreguleringen.

Her lykkedes det at få udskudt store indgreb til 2024, 2026 etc. Reduktioner på dyrkningsfladen sker ikke, hvis landbruget leverer på en række områder. Hvis vi omvendt

ikke "leverer", så falder hammeren. Der skal ske en nedbringelse af udledningen til det nære havmiljø fra 58.000 tons til 38.000 tons årligt.

Og hvad er det så, at Landøkonomisk Selskab ser som de fejlslagne håndteringer af problematikkerne omkring kvælstof og den faglige regulering? Ja, vi mener ikke, at en generel og kollektiv indsats vil få tilstrækkelig virkning. I perioden 2011 – 2016 (#17) skete der nærmest en stigning til havet til trods for, at det var år med successivt stigende undergødsning, flere efterafgrøder samt større økologisk areal, – virkemidler, der alle nævnes som tiltag, der kan vende tilbage. Skal man for alvor gøre en forskel, må der kigges på enkeltbedrifterne (#18), hvor der findes forskelle med en faktor 1:6.

Reduktion af kvælstofbelastningen til det nære havmiljø sikres bedst med etablering af individuelle vådområdet. Giv landmanden et tilskud på 200.000 kr og lad ham etablere anlægget selv for ved egenfinansiering af resten. Og tilskriv den pågældende bedrift hele miljøgevinsten i form af tilbageholdt kvælstof og dermed færre efterafgrøder.

Lav bassiner på 3.000 kvm. med revler af tagrør, flis og skærver. Så fjernes 600 kg kvælstof for hvert drænudløb med 45 ha bagland. Etableres der 6 – 8 i hvert landsogn, giver det 14.000 anlæg med en samlet effekt på 8.400 tons. Det ville hjælpe, som det går nu, går det alt for langsomt. (#19)

Kvælstoffagligheden har det stadig meget ondt. Der er overhovedet ikke styr på biologiske sammenhænge, modeller afspejler ikke målte værdier. Jeg støtter derfor fuldt ud Søren Søndergaards (#20) synspunkter om, at vi må have en voksen i rummet.

Blot for at tage emnet "Tab fra skov- og naturarealer." Der har hidtil været et meget, meget svagt datamateriale som grundlag, viste det sig. Et af virkemidlerne i kvælstofindsatsen er tilplantning med skov. Og sikkert på lang sigt urørt skov.

Og så er det jo morsomt, at professor Gundersen i årets løb har offentliggjort målinger fra Danmarks mest jungle-agtige skov – Suserup syd for Sorø. Skoven ligger ikke langt fra det såkaldte LOOP7-område (#21), hvor målinger igennem en lang årrække har vist en såkaldt udvaskning på 41 kg kvælstof pr ha. Det ses tillige, at retentionen er målt til 74 % - det er her, at Aarhus Universitet er kommet frem til en modelberegnet retention på 28 %

Som nævnt har professor Gundersen (#22) målt og målt og målt og det hylegrinagtige er, at udvaskningen i Suserup Skov er 45 kg Kvælstof pr ha, altså ca 10 % mere end for det dyrkede landbrugsareal 5 km syd for skoven.

Temaet om tab fra naturarealer viser sig at være et helt centralt punkt i den retssag, som den såkaldte Agerskovgruppe fører ved Østre Landsret.

Second-Opinion er en del af Landbrugsaftalen af 4. oktober 2021. Det vil sige, at det faglige grundlag udfordres – af andre forskere udenfor Aarhus Universitet. Det kunne godt minde lidt om de "Syv Synder", som blev klarlagt af Landbrug & Fødevarer. Et meget pædagogisk værktøj.

I Vandplan 3-forslaget er udpegningerne helt absurde i forhold til VandPlan 2 (#23). Som man ser, vendes udpegningerne helt på hovedet – hvordan kan robuste områder pludselig være følsomme og hvordan kan følsomme områder pludselig være robuste?

D. 11. februar blev der afholdt en konference i Landstinget. Formålet var bl.a. at drøfte faglige indspil til den Second Opinion, som var en del af førnævnte aftale af 4. oktober 2021. Her var den portugisiske professor Ferriera gæst.

Han støtter op om synspunktet om, at der skal ses på andre presfaktorer end blot kvælstof. På mit spørgsmål om de skønsmæssigt 12.000 tons mikroplast, der løber ud i det nære maritime miljø, svarede han, at det er u-udforsket.

Spildevand har fået meget mere bevågenhed i det forgangne år. Fra mange sider er der kastet lys over renseanlæggenes drift, herunder de såkaldte overløb. Tidligere hævdede Seges, at der kun tabtes 1.800 tons kvælstof i spildevandet. Men som tiden går, stiger sandsynligheden for, at den opgørelse (#24), som jeg opstillede på baggrund af en lokal kilde, kommer til at passe.

Selv har jeg, på baggrund af en lokal kilde, udarbejdet, hvad jeg finder et realistisk tab fra renseanlæg. Her kommer tabet til at være 13.000 tons kvælstof. Dette tal er over det dobbelte af de officielle tal.

En central kerne i forskellen skyldes, at jeg medtager tab ved **uregistrerede** tab, typisk på ledningerne og ved samlebrønde. Helt galt er det ud for en stor offentlig arbejdsplads i Næstved. Sammen med en håndgangen mand (#25) udtog jeg i februar vandprøver, som ud fra analyserne er totalt urenset. Det løber direkte i Susåen og Karrebæk Fjord.

Jeg skal stadig opfordre til undersøgelse af, om ikke de 12.000 tons mikroplast og de 13.000 tons kvælstof i spildevandet – i alt 25.000 tons ikke-medberegnet stof hæmmer lysgennemtrængeligheden mere end simple nitratmolekyler i havmiljøet.

Foreningen for Grundvandsbeskyttelse (#26) påviser ligeledes, at der er andre presfaktorer end landbrugets plantebeskyttelsesmidler. PFOS fra brandskum er et tredje tema, der bør ses på blandt andre presfaktorer. Døren til fokus på andre presfaktorer er måske slået ind.

I forbindelse med høringssvar i juni 2022 om Vandplan 3 har vi igen rejst spørgsmålet om, hvorfra myndighedernes ca 1.300 tons kvælstof i Karrebæk Fjord stammer. Dette tal ønskes nedbragt til 1.000 tons, altså en reduktion på 300 tons. Dette skal tilvejebringes ved efterafgrøder, braklægning, eller i sidste instans normsænkning og skovtilplantning.

Vores beregning er, at vi tager tabet fra landbrug i LOOP7 på 12 kg N og de oplyste 3 kg kvælstof pr ha og laver følgende beregning: Multipliseres tabet på 12 kg kvælstof med et samlet landbrugsareal i Karrebæk Fjord-oplandet med 77.000 ha, fås et tab på 920 tons. Der er desuden 35.000 ha skov- og naturarealer med et oplyst tab på 3 kg kvælstof pr ha, altså et naturbidrag på 105 tons – i alt et samlet bidrag fra det åbne land på 1.025 tons. Og af disse forsvinder en hel del ved omsætning i Tystrup-Bavelse Sø.

Hvordan kommer vi så op på 1.300 tons ?

Mistanken retter sig derfor mod, om det er spildevandsbelastningen, der officielt er angivet til 64 tons, der er for lavt sat. Hvis man leger med tanken om, at der tabes 13.183 tons kvælstof fra spildevand, jævnfør ovenfor, så er det med 5,78 mio indbyggere 2,28 kg pr person og er der 137.000 beboere i Karrebæk Fjords opland, giver det 312 tons kvælstof. Det er måske disse godt 300 tons, der burde kigges på. Spændende, hvad der svares fra myndighederne.

Efterafgrøder er stadig genstand faglig kritik. Agerskovgruppen arbejder hårdt på fjernelse af efterafgrøderne. Og jeg fortalte ved sidste års generalforsamling om mit samarbejde med Agerskovgruppen.

Efter et samråd i september 2021 om efterafgrøder, der viste en uvidenhed, en overfladiskhed og en ligegyldighed hos de besluttende politikere, skrev vi et åbent brev. De forsøg, som fødevareminister Rasmus Prehn er disket op med, er ikke praksisnære – de stammer fra ekstremårene 2017 og 2018.

Hveden er sået i dårligt såbed (**#27**), der er tale om hvede i monokultur og målingerne af kvælstoftabet fra efterafgrødearealet er utilstrækkeligt og i øvrigt forudsætter forårsplojning af jorden. Alt i alt nogle virkelighedsfjerne forsøg, hvilket jeg har påpeget (**#28**). Endelig er der ikke regnet på kvælstofmineraliseringen af nedarbejdede planterester fra efterafgrøden.

Et forhold, der ikke er belyst af de landsdækkende forsøg, er at hvede optager kvælstof hen over hele vinteren. Optagelse af kvælstof i hhv. efterafgrøde og hvede kan illustreres ved, at efterafgrøden optager heftigt (**#29**) i begyndelsen mellem 20. august og 20. oktober, mens hveden optager mere eller mindre det sammen- men helt frem til 1. april.

Lige efter jul fik vi et grundigt svarbrev fra fødevareminister Rasmus Prehn (**#30**). Mit arbejde med kvælstof udspringer af min plads i Østlige Øer – tidligere Østlige Øers Landboforeninger – bestyrelse. Derfor gennemgik jeg Rasmus Prehns skrivelse med Povl Fritzner, der da var formand for Landbrugspolitisk Forum i Østlige Øer.

Vi henvendte os til Axelborg, men svaret herfra var, at sagen ikke havde interesse. Jeg kontaktede derefter Agerskovgruppens faglige folk, Helge Lorenzen, Bente Andersen og Mogens Munk.

Det har ført til et spændende fagligt arbejde, der bl. a. har påvist, at Virkemiddelkataloget, der har karakter af en bekendtgørelse, både er selvmodsigende og tillige ikke har forsøg med efterafgrøder på lerjord, hvor der tilføres mere end 80 kg kvælstof pr ha. Og det har betydet, at Staten har givet indrømmelser – mere herom, når sagen er kørt. (**#31**)

Hvis medlemmer her finder sympati for retssagsprincippet, synes jeg I skal melde Jer ind og støtte Agerskovgruppen.

Indenfor BNBO (BoringsNære BeskyttelsesOmråder) er udviklingen, at det går tungt med indgåelse af frivillige aftaler. Der er kommet det forhold op, at eventuel compensation kan

være i strid med EU-retten og de såkaldte de minimis-regler. Det betyder, at man skal tage forbehold for eventuel sanktion, hvis man indgår en frivillig aftale.

Endelig er det på det sidste kommet frem, at udpegningsarealet skal op på 200.000 ha eller næsten 10 % af det dyrkbare areal. Alt i alt mange tvivls-forhold, der peger mod en domstolsprøvelse. Oven i de omtalte BNBO-udpegninger kommer de meget mere betændte -**Potentiel Interesse** Opråde-udpegninger på måske 600.000 ha.

Foreningen Bæredygtigt Grundvand påstand er, at det er myndighederne, der skal bevise, at der er en sammenhæng mellem regelret anvendelse af pesticider på dyrkningsfladen og forurening af borer. Denne sammenhæng er ikke påvist og kravet er derfor ikke i tråd med EU-rettens krav om en klar årsagssammenhæng mellem brug og belastning.

Også her opfordrer jeg til indmeldelse og økonomisk støtte, hvis man sympatiserer med sagen.

oOo

Minksagen er nok en af de største politiske skandaler i mange årtier. Udover det helt absurde, at udslette et helt erhverv med 15.000 ansatte – at ingen har spurgt til hjemmelen – udstilles magtfuldkommenheden i statsapparatet.

Der har været håb om en rigsretssag. Men med de igangværende regeringsforhandlinger mellem Venstre og Socialdemokratiet, kommer der nok intet retsligt efterspil overfor politikere og centralt placerede embedsmænd.

Hvor er det åbne folkestyre med lovprocesser, hvor faglige inputs afstemmes med lovgivers fremsatte forslag? Dyrslæger er ikke konsulteret og fag-embedsfolk er tromlet.

Baltic Pipe: Nedgravningen af den 100 cm store gasledning på Sjælland er tilendebragt og gassen flyder vist allerede lifligt. Det er vigtigt at holde sig for øje, om der opnås tilstrækkelig kompensation. Det eneste, der kan ændre erstatningerne, er hvis der er anlagt sagsanlæg. Erstatningerne tager ikke højde for de særligt bebyrdende vilkår og ej heller fravigelsen af gæste-princippet. Det er op til den enkelte, om man vil indbringe sin sag for domstolene.

Pesticid-anvendelse viser, at forbruget, målt i aktivt stof, over en årrække er faldet fra 6.000 tons til nu 2.500 tons aktivt stof. Tilmed er plantebeskyttelsesmidlerne samtidig faldet i giftighed. Klimavenlig drift i form af bestræbelserne på at holde på kulstof, reduceres jordbearbejdning og pløjning opgives, vanskeliggøres, hvis vi får færre plantebeskyttelsesmidler.

Det sker i såkaldte Conservation Agriculture-systemer, hvor der ovenikøbet opstår såkaldte klimakreditter. Der er mulighed for salg af disse klimakreditter (**#31**) og debatten går meget på, om primærlandbruget behandles retfærdigt.

Vandløb: De forholdsvis tørre år får den konsekvens, at focus på vandløb svækkes. Afklaringen om sammenhængen mellem oversvømmelser om den såkaldte VASP-model, er

ikke sket. Vores bestyrelsesmedlem Helge Danneskiold-Samsøe og undertegnede har klarlagt, at VASP-modellen ikke tager højde for ruhedsændringer i vandløbets sider – og kun ændringer af vandløbsbunden.

oOo

ØØ(L): Det er nu to år siden at der - med vores protest - blev gennemført organisatoriske ændringer i Østlige Øers Landboforeninger.

Foretagendet hedder nu Østlige Øer og har til formål:

- At forvalte den formue, som så dygtigt er opsamlet i Østlige Øers Landboforeninger
- At finde og indsætte bestyrelsesmedlemmer i udvalget Roskilde Dyrskue
- At finde og indsætte bestyrelsesmedlemmer i Landbrugspolitisk Forum Region Øst
- At finde og indsætte bestyrelsesmedlemmer i det såkaldte Innovationsudvalg, som er et foretagende, der vil engagere yngre landmænd med henblik på

Østlige Øer indgår i Det Landbrugspolitiske Forum, som også rummer Nordsjællands Landboforening, Bornholms Landboforening og Familiebruget på Sjælland.

Der er i årets løb lagt et kæmpe arbejde i i høringssvar til Vandplan 3 gennem Landbrugspolitisk Forum. Fra mange sider (**#33**) rejses der spørgsmål ved, om lovhjemmelen er på plads i de helt vanvittigt indgribende vandplaner. Dette burde forfølges i et juridisk spor.

Roskilde Dyrskue: 2022 blev første gang i 3 år, at der blev afholdt dyrskue – stor succes og godt økonomisk resultat. Dyrskuet ledes dygtigt af Camilla Dupont og som stadig giver et glimrende indtryk. Lykkeligtvis kunne også Store Hestedag gennemføres her i efteråret og med besøgsrekord.

Organisatoriske ændringsforslag i Landbrug & Fødevarer er sket ved en bestyrelsesbeslutning og ikke delegeret-forsamlingen i Herning i november 2022. Primærlandbruget får på den ene side en større tilknytning til Axelborg i form af deltagelse i en Hovedbestyrelse (**#34**) med virksomhederne, hvor der kommer til at sidde 77 medlemmer. Over Hovedbestyrelsen sidder det såkaldte Forretningsudvalg på 28 personer (**#35**), hvor andelen af primær-landmænd er blevet beskåret.

Vores holdning er, at tyngden i bestyrelsen af Landbrug & Fødevarer må nødvendigvis ligge hos aktive landmænd. Det er ikke hensigtsmæssigt, at de store andelsselskaber har så stor indflydelse. De ejes trods alt af landmænd og den ultimative interessevaretagelse må være primærlandbruget.

Personalia retter sig mod, at Povl Fritzner har trukket sig tilbage (**#36**) fra Østlige Øer og blev fejret behørigt ved en flot reception. Det er jo så også enden på et langt parløb gennem over 30 år, som for mit vedkommende kronedes ved vores tur ud i det grønne i februar. Eneste dag i den måned, hvor der kom sne, hagl og regn hele eftermiddagen. (**#37**)

Resultatet var, at vi fik bevist, at CN-forholdet i naturskov er lavt og kvælstofoverskuddet meget højt. Stor, stor tak derfor og tak for en enestående indsats. Godt du stadig tager vare på Roskilde Dyrskue.

Der var også mærkedag for Jakob Kjærsgaard. (#38) Stor tak til Jakob for utrætteligt at have talt planteavlens sag gennem de mange år.

Tillige har Christina Ahlefeldt-Laurvig (#39), der har trådt sine politiske barnesko her i Selskabet, valgt at træde ud af Sektionen for Større jordbrug og hellige sig formandsposten i Patriotisk Selskab. Stor, stor tak for en enestående indsats.

Endelig har Knud Erich Thonke (#40) valgt at træde tilbage som formand for Øvre Suså Vandløbslaug. Det er efter at have ydet en kolossal indsats for landbrugets interessevaretagelse, først som forsker og leder af Flakkebjerg og siden pensionering som engageret deltager i Vandløbslaug og Foreningen danske Vandløb.

Axelborg: Søren Søndergaard har nu siddet en to-års-periode i formandsstolen og blev genvalgt i det just overståede delegeretmøde. Der er ingen tvivl om, at han gør det rigtig godt.

Der er endelig genansat en direktør efter Anne Arhning i form af tidligere ambassadør Merete Juhl (#41). Vi glæder os til at se hende komme godt på plads i direktørstolen.

Omdømme i øvrigt: Sidste år kunne vi fortælle, at mange landmænd går med en rygmarvsreaktion om, at erhvervet har dårligt omdømme. Vi erindrer om en undersøgelse hvoraf det fremgår det, at landmænds troværdighed er 1½ gang højere end politikere og kun 10 % lavere end lægers og 15 % lavere end sygeplejersker. Bravo ! - Men så er det nedslående, at Landbruget angribes på dets hæderlighed. (#42)

Kontingent til Landbrug og Fødevarer: Kontingentet kommer igen i år til at stige voldsomt. Et kontingent kan for så vidt godt være højt og alligevel acceptabelt. Men det forudsætter, at medlemsforeningerne får noget for pengene. Og det er måske her det kniber. Vi håber stadig på bedre tider.

Medlemshvervning: Det har været nævnt flere gange før, at vi vil styrkes, hvis I skaffer flere medlemmer. Det er ikke mindst aktuelt i år, hvor der har været drøftet med om L&F-organisationen, at vi bebrejdes at være så få medlemmer.

Der har været stillet jysk forslag om, at de helt små foreninger ikke måtte komme med til formandsmøderne. Det skal derfor opfordres herfra - skaf os meget gerne nogle flere medlemmer.

Afslutning: Det var en længere svada hvor mange emner er berørt. Jeg håber ikke, at I går hjem med et dårligere humør, end da I ankom. Men de mange udfordringer kan i sidste ende resultere i, at vi mister modet. Der forekommer desværre episoder, hvor landmænd på ellers sunde bedrifter, giver op og sælger ejendommen. En trist og farlig udvikling.

Slutteligt skal der lyde en stor og varm tak til bestyrelse og værtskaber ved bestyrelsesmødeafholdelse. Jeres engagement og mødedeltagelsesprocent er flot.

Endvidere skal der lyde en meget, meget varm tak til Palle Henriksen for regnskabsføringen. Og sidst, men ikke mindst, en stor og meget varm tak til Charlotte Frimer Petersen for en kæmpe indsats. Vi er utrolig glade for, at du er blevet hos os som sekretær, selv om du har skiftet job til Dansk Industri.